

TAMMI

NIKO RANTSI

VIIMEISEEN HENKÄYKSEEN ASTI

NIKO RANTSI

VIIMEISEEN HENKÄYKSEEN ASTI

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

© Niko Rantsi ja Tammi 2023
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-4600-0
Painettu EU:ssa

Se, joka kuolee, maksaa kaikki velkansa.

WILLIAM SHAKESPEARE: MYRSKY (SUOM. PAAVO CAJANDER)

1

5. KESÄKUUTA 2020

Alcúdia, Espanja

kello 10.30

Meri kohisee leppeästi. Lämmin tuuli tanssittaa oviaukon peittävää syvänsinistä verhoa. Parisängyllä alasti makaava mies kampeaa itsensä hitaasti istumaan, venyttelee ja maiskuttaa kuivaa suutaan. Pikkusikarin sytyttyä savu täyttää hitaasti huonetta. Miehen rinnassa, vasemmalla, on ranskankielinen tatuointi: *Légion étrangère*. Mies nousee, Mallorcan auringossa paahtunut kuparinruskea iho hohtaa himmeänä huoneen hämärässä.

Huulipunasta värjäytynyt viinilasi yöpöydällä muistuttaa Rosesta, maksullisesta viihdyttäjistä. Rosen kaltainen ammatilainen hallitsee esileikittömän toiminnan ja katoaa ilman suudelmia, lupauksia tai velvollisuuksia. Naisen lähtö pakottaa kuitenkin tarkastamaan asunnon siltä varalta, että beigeen käsilaukkuun on sujahtanut jotain sinne kuulumatonta.

Vaatekaapin perällä, silitettyjen kesäpaitojen takana, hyllyyn pultattu säilytyslokeron on yhä lukittuna. Mitään olennaista ei näytä kadonneen. Mies huokaisee, vetäisee shortsit jalkaan ja kävelee ulos.

Nurmikolle varisseet neulaset pistelevät jalkapohjissa, kun mies kävelee maalia hilseilevälle lauta-aidalle. Tyynen merenpoukaman turkoosia hehkuva näkymä rauhoittaa mielen. Ikälopusta veneestä puretaan kalasaalista kolhitulle

metallilaiturille. Joku snorklaa rantavedessä. Mereltä kantautuu äänimerkki. Alcúdián satamasta aamupäivisin Korsikan saarelle risteilevä alus suuntaa aavalle merelle. Pohjoisen pimeitä kuukausia tai loskaisia jalkakäyviä ei toden totta ole ikävä.

Mies vilkaisee sveitsiläistä rannekelloaan. Suomessa kello on tunnin edellä. Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus antaa kohta päätöksensä. Mies avaa älypuhelimensa nettiselaimen ja silmäilee suomalaisten iltapäivälehtien uutisotsikoita, vaikka tietää, ettei ratkaisusta varmaankaan vielä voi olla tietoa. Mutta pian se leviää räjähdysmäisesti kuin pensaspalo myrskytulessa. Teloitusmurhaa ei sivuuteta pikku-uutisella, vaan käräjäoikeuden ratkaisu painetaan kissankokoisin kirjaimin ja on päivän luetuimpia uutisia.

Internetin selailu keskeytyy puhelimen soittoon. Numero on suomalainen, soittaja puolestaan ulkomaalainen. Mies kääntyy mennäkseen sisään puhumaan.

– Good morning, mies vastaa.

– Huomenta, Petri, naisääni sanoo. – Syyte hylättiin, ja Pertti Mäki on vapautettava välittömästi.

– Saatana! mies huudahtaa. – Arvasin, että näin siinä vielä käy.

Mies jatkaa noitumistaan ja syyttää asiasta sotkuista oikeudenkäyntiä ja munattomia tuomareita. Kaulan lihakset kiristyvät, ja hän sytyttää aamun toisen sikarin. Samassa puhelin värähtää ja näytölle tulee uutissovelluksen lyhyt ilmoitus:

Käräjäoikeus hylkäsi Nuuksion teloitusmurhan syytteet – syytetty välittömästi vapaalle jalalle

Mies saa raivota hetken, ennen kuin nainen uskaltautuu puhumaan.

– Minkä tuolle tekee, hän huokaa.

– Meillä jokaisella on päätepysäkki, mies sanoo pisteliäästi.

– Mitä tarkoitat?

– Pertti Mäen on aika poistua näyttämöltä. Poliisi ei tunnu siihen pystyvän.

Pidemmittä puheitta mies katkaisee puhelun. Hän käy suihkussa, juo tuplaespressonsa ja lähtee aamiaiselle viereiseen hotelli Presidenttiin. Ravintolasalin hovimestari tervehtii tuttua vierasta.

– Hola! Tulin aamupalalle, mutta muistanko oikein, että tänään on lounaalla meribassia tarjolla? mies kysyy hapuilevalla espanjallaan.

– Kyllä kyllä, señor Tuhkanen. Varaanko teille vakioöpöydän? hovimestari kysyy.

– Ei kiitos. En tiedä ehdinkö lounaalle. Onko Pedro tänään töissä? Ehtiikö hän poiketa aulabaarissa?

– Hetki pieni, minä otan selvää, hovimestari sanoo. Tuhkanen suuntaa hotellin askeettiseen aulaan, missä kilkattaa hiljainen jazzkappale. Pian ravintolan suunnalta lähestyy pienikokoinen mies keveästi kuin tanssiaskelin ja tervehtii häntä halauksella. Se saa Tuhkasen olon tukalaksi, hän ei voi sietää edes miehen vastenmielisen löysää kättelyä.

– Palautan autosi iltaan mennessä, Tuhkanen sanoo. – Luovun tänään myös asunnosta.

– Miksi ihmeessä? Pedro kysyy hämmentyneenä.

Liian pitkä ja surumielinen katse, Tuhkanen miettii. Hän on huomannut espanjalaisen eleissä ja ilmeissä ihastumisen merkkejä, vaikka Pedro itse ehdotti Rosea suomalaisen miehen yksinäisten iltojen piristykseksi.

– Minun on lähdettävä Suomeen, todennäköisesti jo ilta-koneella, Tuhkanen vastaa.

6. KESÄKUUTA

Painiojärvi, Somero

kello 21.45

Kauhallinen vettä iskeytyy kuumiin kiuaskiviin. Ylikonstaapeli Veli-Matti Suojanen ei piittaa pistävästä löylystä, vaikka iho tuntuu palavan karrelle. Hän miettii kuumeisesti sitä, miksi Jussin murhaajien syytteet hylättiin. Miksi selvää syyllistä ei tuomittu?

Suullinen lonkerotölkistä viilentää mieltä ja pyyhkäisy saunan huurtuneeseen ikkunaan avaa maiseman järvelle. Hänen vaimonsa Laura ymmärsi, kun hän kertoi lähtevänsä yksin mökille. Lapset olivat lähdön hetkellä halanneet poikkeuksellisen pitkään, selvästi ihmetelleet isänsä äkillistä mökkimatkaa. Ja miksi isä ei ottanut labradorinnoutaja Remua mukaan niin kuin tavallisesti?

Koira sai jäädä vahtimaan perheen yörauhaa, Veli-Matti ajattelee saunassa. Hän ei rehellisesti sanottuna tiedä, tulisiko hän palaamaan tältä reissulta.

Jossain mökin uumenissa soi puhelin. Veli-Matti nousee ripeästi lauteilta, sieppaa pyyhkeen pesuhuoneesta eikä heti muista, minne jätti kännykkänsä.

- Moikka! hän vastaa ja kuivaa pyyhkeellä kasvojaan.
- Iskä, tuletko huomenna kotiin? hänen kouluikäinen tytärtärensä Vilma kysyy.
- Tulen, jollei töissä satu jotain erityistä, olen täällä vain

yhden yön. Olin juuri saunassa ja kohta grillaan iltapalaa. Mutta eikö sinun pitäisi jo olla nukkumassa?

– Joo, pesin hampaat, muttei mua vielä nukuta. Iskä, monelta sä käyt nukkumaan?

Isälle ja tyttäreille on syntynyt vakiintunut tapa olla yhteydessä iltaisin, on Veli-Matti sitten missä tahansa. Usein viesti riittää, vaikka aina sekään ei ole mahdollinen. Tänään he tekstailivat jo kahdeksan aikaan.

– Kello on paljon, sinun pitää päästä höyhensaarille. Onko äidillä mitään asiaa?

– Ei ole, tyttö toistaa taustalta kuuluvia kommentteja.
– Nukun sinun paikallasi, äidin vieressä.

– Hyvä, siihen on hyvä nukahtaa. Muistathan, mitä pitää aina muistaa? Veli-Matti kysyy niin kuin aina iltapuhelun päätteeksi.

– Rakastaa, tyttö vastaa ujosti.

– Juuri niin, iskä rakastaa. Hyvää yötä.

Veli-Matti huomaa saaneensa puhelun aikana tekstiviestin keskusrikospoliisin rikosylikonstaapeli Katri Rautaselta. Nainen pahoittelee Jussin murhasta syytettyjen vapautumista mutta vakuuttaa, että lain pitkä kouraa saa heidät vielä kiinni. Rautanen ehdottaa lopuksi että tavattaisiin lähipäivinä, käytäisiin vaikka kahvilla. Veli-Matti ei ole yhtä optimistinen kuin kollegansa. Miten tutkijaryhmä jaksaisi enää paneutua hänen ystävänsä murhaan, pettymyksen on täytynyt olla myös heille valtava.

Kymmenen uutiset päättyvät. Uutisankkureiden ennalta sovitut, vitsikkäiksi tarkoitetut heitot eivät Veli-Mattia naurata. Hän sulkee television ja potkaisee vauhtia vanhassa keinutuolissaan.

Mitä helvettiä olen tekemässä? Kaksi ihmistä on jo kuollut. Ensin kuoli hämärissä olosuhteissa häntä pitkään vainonnut

pikkurikollinen. Se oli helpotus. Mutta sen jälkeen paljastui, että miehen oli tappanut hänen hyvä ystävänsä, oman elämänsä sotkenut Jussi. Ja niiden sotkujen takia Jussi tapettiin kylmäverisesti ja haudattiin keskelle metsää. Koska Pertti Mäki käski niin. Eikä Mäki saanut siitä edes tuomiota.

Nyt on pakko toimia. Veli-Matti kävelee makuuhuoneeseen ja etsii vaatekaapista kauhtuneen tummansinisen hupparinsa ja kulahtaneet maastolenkkarit. Eteisen avainkaapin koukussa odottaa auton avain. Vakava katse käy lipaston päällä lepäävässä kännykässä. Viesti perheen Whatsapp-ryhmään on tunteikas.

Hyvää yötä muruseni.

Veli-Matin kännykkäkotelosta pilkistää poliisin virkamerkki. Mieleen puskevat työkaverit, perhe, koko ajan kalvava häpeä. Älypuhelin saa jäädä mökille, ettei hänen liikkeitään voida myöhemmin sen kautta jäljittää. Kotelon viereen hän riisuu vihkisormuksen. Sitten on aika lähteä tekemään se mitä pitää.

Vielä ennen lähtöä Veli-Matti ottaa aitan vierestä alumiiniset tikkaat ja asettaa ne mökin seinää vasten. Katon harjassa on luukku, joka vie yläpohjaan. Hän ryömii sisään. Pimeys on iltauringosta huolimatta melkein läpitunkematonta. Veli-Matti on nousemassa koolinkipuiden päälle seisomaan, kun jokin räsähtää hänen edessään ja saa hänet horjahtamaan säikähdyksestä. Pääskynen pyrähtää pesästään, törmäilee peloissaan matalassa tilassa, kunnes katoaa hänen selkensä taakse.

Otsalampun kirkas valo syttyy. Kattorakenteisiin tukeutuen, upottavia sahanpuruja vältellen Veli-Matti etenee rosoisen savupiipun taakse. Vanhan puuarkun kantta ei ole lukittu. Se sisältää vanhoja sanomalehtiä, virsikirjan, piipun ja kaksi kangaskäärettä. Tavaroihin ei ole koskettu kolmeenkymmeneen vuoteen. Epäröivä käsi avaa toisen kangaskääreistä.

Sota-aikainen Parabellum on säilynyt virheettömänä. Se on pinnaltaan puhdas ja kuiva. Napakalla varmallalla otteella mies vetää pistoolin luistin taakse ja sen palautuessa yhdeksän millin patruuna syöksyy vaivatta pesään.

Otsalampun valo sammuu. Veli-Matti laskeutuu tikkaita pihamaan nurmelle ja kävelee autolleen. Matka-aikaa on karttapalvelun mukaan runsas tunti. Reitti kulkisi Lohjan ja Siuntion kautta Kirkkonummelle. Se ei ole nopein mahdollisin, mutta siten Veli-Matti kiertää kaukaa Nummelassa nukkuvat rakkaansa.

Kantvik, Kirkkonummi
kello 23.45

Veli-Matti puristaa hampaansa yhteen ja pitää katseensa lukittuna oviaukossa seisovaan viiksekkääseen mieheen.

– Tiesin, että sinä saattaisit tulla käymään, ruskeaan kylpytakkiin pukeutunut Pertti Mäki sanoo.

Oven avannut Mäki päästää vieraansa sisään.

– Tule peremmälle. Olohuone on tuolla yläkerrassa, mennään sinne, Mäki toteaa muodollisen kohteliaasti.

Hän jättäytyy taakse, antaa vieraansa kävellä portaita edellään niukasti kalustettuun tilaan. Veli-Matti silmäilee ympärilleen ja yrittää rauhoitella itseään ajatellen, että hupparin risaisessa taskussa painaa ladattu pistooli. Tila on oikeastaan keittiön ja olohuoneen yhdistelmä. Kattoon asti nousevat ikkunaruuudut avautuvat tummalle merelle. Avaraa olohuonetta hallitsee seinille ripustettu Villin lännen rekviisiitta ja afrikkalaiset puutyöt. Mustat voodoomaskit tuijottavat ammottavilla silmäkuopillaan. Keittiönpöydällä on avattu viinipullo, lasi puolillaan syrahia ja irtopapereita.

Mäki viittaa kädellään vieraansa istumaan jättimäiselle nahkasohvalle. Takkaan kiinnitetyssä taulutelevisiossa pyörii keskiyön tusinasarja.

– Voinko tarjota juotavaa? Mäki kysyy keittiön kulmalta.

– Olutta, viiniä vai lasillinen bourbonia? hän sanoo ja kävelee jääkaapille.

Veli-Matti ei vastaa. Mäki kurkistaa jääkaapin oven takaa juuri kun hänen vieraansa päättää sittenkin nousta sohvalta ja käydä isäntänsä kimppuun.

– Pysytään rauhallisina, Mäki sanoo. – Olisin voinut jättää oven avaamatta. Pitäisikö unohtaa vanhat kaunat ja aloittaa alusta?

Vain kuolleen ruumiini yli, Veli-Matti ajattelee ja tuntee, kuinka viha kuumentaa korvalehdissä asti. Rauhalliselta vaikuttava Mäki ojentaa Veli-Matille oluen ja istahtaa mukkeaan nojatuoliin. Mitä helvettiä minä aion tehdä tuon perkeleen kanssa? Veli-Matti miettii kuumeisesti.

– Sain sinulta vankilaan postia, Mäki sanoo virnistäen. – Olet jossain vaiheessa näpsinyt valokuvan poliisiaseman sisäpihalla.

Mäki laskee valokuvan pöydälle ja työntää sitä sormellaan lähemmäksi Veli-Mattia. Tämän katse viipyy kuvassa mutta palaa Mäen ruskeisiin silmiin.

– Miksi lähetit tuon? Mäki kysyy. – Näen ylikonstaapeli Suojasen enemmän toiminnan miehenä. Nimettömän postin lähettäminen ei istu profiiliisi.

– Et pysty itse sen parempaan, Veli-Matti jyrähtää. – Hittoako laitit juoksupoikasi vierailemaan kotipihaani joulunpyhinä tai lähettelet postissa valokuvia minusta.

Koko edellisen joulun hän oli ollut varuillaan löydettyään jalanjälkiä pihastaan. Perhejuhla oli mennyt pilalle, kun mies oli kuin talviunilta herätetty karhu. Hän ei ollut kertonut vaimolleen jäljistä eikä myöskään pahaenteisesti irvistävästä hymiöstä, jonka tunkeilija oli rakentanut oksista hangelle, niinpä miehen äreys oli johtanut riitaan Lauran kanssa. Jos lasten joulu ei ollut jo valmiiksi pilalla, se meni silloin.

– Pysytään rauhallisina, Mäki sanoo toistamiseen. – En kiellä, etteivätkö virolaiset tuttavani käyneet tontillasi. Minulle

oli yllätys, että Jussi oli tapaillut poliisia, siis sinua, ja halusin muistuttaa sinua siitä, ettei Jussin puheita kannattanut levitellä eteenpäin. Oikeudenkäynnissä puhuit silti suusi puhtaaksi, mutta tässä sitä ollaan. Jussi on haudattu ja murhaaja kulkee vapaana.

– Saatanan mulkku, älä puhu Jussista etunimellä kuin olisitte olleet hyviäkin tuttuja! Veli-Matti jysäyttää. – Sinä se määräisit Jussin tapettavaksi. Kaikki sen tietävät, vaikka vapauduit.

Mäki kulauttaa suullisen punaviinistään. Miehen rauhallisuus hämmentää Veli-Mattia. Mäki ei panikoi tai arkaile, vaikka hän on käytännössä alaston, suojanaan vain ökykallis Burberryn kylpytakki. Enkö ole huomannut kaikkea? Veli-Matti ajattelee ja vie nahkean kätensä hupparin taskuun. Mäki nousee seisomaan huomattuaan toisen epäilyttävän liikkeen.

– Odota, näytän sinulle jotain, Mäki toteaa ja siirtyy keittiöön. – Ystäväsi unohti tänne erään saunaillan päätteeksi tavaroitaan. Haluatko sinä ne?

Mäki avaa viinikaapin ja purkaa useamman laadukkaan viinipullon laattalattialle. Hän työntää kätensä kaapin perälle ja vetää esiin harmaan muovirasian. Veli-Matti virittäytyy poliisityössään tuttuun äärimmäiseen, vaistonvaraiseen valmiuteen. Pistoolin viileä kahva on muuttunut liukkaaksi hänen taskusaan.

– Otan sakset, niin saadaan paketti avattua, Mäki sanoo ja siirtyy peremmälle keittiöön, pois näkyvistä.

Sekunti, toinen, kolmas. Jos sakset otetaan keittiön veto-laatikosta, siitä kuuluu ääni, ainakin pieni kolahdus, Veli-Matti pohtii, kun hiljaisuus pitenee pitenemistään. Hän ponnistaa seisomaan ja kurkistaa syvemmälle keittiöön. Mäkeä ei näy. Mies on livahtanut linnansa kätköihin. Veli-Matin Parabel-lum on heti valmiina ja nousee voimankäyttökoulutuksessa

opetettuun valmiusasentoon, kahden käden otteeseen rinnan korkeudelle. Satoja kertoja toistettu liikerata tulee selkärangasta.

Valot sammuvat.

Kukaan ei tiedä missä olen, Veli-Matti ymmärtää. Kännykkä paikantuu Somerolle, eikä kukaan työkaveri tai perheenjäsen tiedä hänen tulleen tapaamaan Mäkeä. Kaikki, mitä tästedes tapahtuu, jää hänen ja Mäen väliseksi.

Musiikki alkaa soida. Ei laulua vaan huuliharpun riitaisa, häiritsevä ääni, joka estää ajattelemasta järkevästi. Veli-Matista tuntuu, että musiikkia tunkeutuu kaikkialta, keittiöstä, olohuoneesta ja kauempaakin. Talossa täytyy olla sähköverkosta erillään olevia kaiuttimia. Musiikissa on jotain tuttua. Onko se tunnetusta lännenelokuvasta? Olohuoneen nurkissa vilkkuvia vihreitä pisteitä ei voi olla huomaamatta. Tarkkaillaanko liikkeitäni kameroilla? Veli-Matti miettii ja kyykistyy seinän viereen.

Hän osaa liikkua hämärässä ja tietää kokemuksellaan, miten asunnon tai kiinteistön kuolleita kulmia ja muita vaaran paikkoja on tarkastettava. Hänellä on takanaan valtava määrä tehtäviä, joissa hän on toiminut vaistonsa ohjaamana. Virkatehtävällä ollessaan ylikonstaapeli olisi painanut poliisiradion hätäpainiketta ja pyytänyt apujoukkoja. Nyt ei ole nappia, jota painaa.

– Mäki! Laita valot päälle ja sulje tuo helvetin vingutus!

– Meidän on turha neuvotella, tiedät sen itsekin, tyyni ääni vastaa jostain hämärästä.

Huuliharpun soittoon sekoittuu puhaltimia. Musiikki kiihtyy läpätunkevaksi, aivan kuin se varoittaisi tasoristeystä lähes tyvästä pikajunasta. Veli-Matti siirtyy keittiösaarekkeen taakse ajatellen sen sisällä olevien astioiden hidastavan mahdollisia luoteja. Järkevin tapa suojautua on laskeutua polvilleen pois

suurimmalta vaara-alueelta. Olohuoneen seinään, melkein keittiön puolelle, ilmestyy punainen piste, joka puikkelehtii afrikkalaisten puutöiden keskellä. Punapistetähtäin, Veli-Matti ehtii ajatella ennen kuin pamahtaa.

Laukaus ja heti perään toinen.

Puumaski irvistää välähdyksen valossa ja halkeaa. Sen palaset putoavat kolisten sohvan ja seinän väliin. Laukaus tuli portaiden suunnasta, Veli-Matti päättelee. Ase vaikuttaa suurikaliiperiselta.

– Mäki, perkele! Kuuntele!

Huuto jää musiikin alle. Kolmas laukaus pirstoo kulmapöydän kahvinkeitin pannun. Jos minä nyt ammun, siitä jää väistämättä jälki, Veli-Matti ehtii miettiä. Onko sillä merkitystä, jos taistellaan elämästä ja kuolemasta? Jos selviän hengissä ja Mäki kuolee, kuka uskoo, että ammuin hätävarjelutilanteessa, Veli-Matti tuskailee samalla kun uusi luoti räpsähtää seinään.

Yksi laukauksista osuu ruokailupöydän vajaan viinipulloon. Tummanpunainen neste roiskuu seinille kuin lämmin veri. Mäki tuhlaa patruunoitaan, Veli-Matti laskeskelee ja epäilee, ettei hänen tarkka sijaintinsa ole Mäen tiedossa.

Portaiden suunnasta lähestyy tumma hahmo. Musiikki on nousemassa huippuunsa, kun Veli-Matti kohottaa jälleen aseensa. Ei ole muuta vaihtoehtoa.

Saako paha koskaan palkkaansa?

Pertti Mäki todetaan murhaoikeudenkäynnissä syyttömäksi. Muutaman päivän päästä poliisi havaitsee, että ammattirikollisena tunnettu Mäki on kadonnut. Onko hänet tapettu? Onko hänen katoamisensa takana kenties laittomille teille joutunut poliisi?

Samaan aikaan merestä nostetaan tynnyri, jonka sisältä paljastuu 90-luvulla kadonneen miehen ruumis. Rikosylikonstaapeli Katri Rautanen saa tapauksen tutkittavakseen ja alkaa epäillä, että Mäen katoaminen liittyy jollain tapaa vanhaan rikokseen. Pian selviää, että Mäen tekemistä rikoksista synkimmät ovat vielä selvittämättä.

Poliisina työskentelevän Niko Rantsin kirjat ovat armottoman rehellisiä ja koukuttavia kuvauksia lainvartijoiden elämästä. *Viimeiseen henkäykseen asti* on Lainvartijat-sarjan kolmas osa, ja se jatkaa romaanien *Sinun puolestasi vuodatettu* ja *Kuka viereesi jää* henkilöiden tarinaa.

9 789520 446000

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-4600-0